

pojednávania, bolo zasadnutie česko-slovenskej, podkarpatškoruskej a maďarskej delegácie o 19. hodine zakľúčené⁷.

AMZV ČR, PrS, kart. 62, f. 10, č. 175 206/V1-4/38, Kópia, strojopis.

¹ Prítomní:

Za slovenskú delegáciu: M. Mičura, P. Fábry, J. Zvrškovec, J. Galla, A. Malár, F. Ševčovič, B. Dirlam, J. Cieker, A. Cselko.

Za maďarskú delegáciu: T. Pataky, P. Sebestyén, G. Schultz, J. Keresztes, J. Görgényi.

² O stanovisku slovenskej vlády na otázku riešenia kolonistov na odstúpenom území pozri VA, Dokumenty II., s. 129 – 130, č. 103.

³ V deň, keď začalo rokovanie česko-slovenskej a maďarskej delegácie v Bratislave, maďarské ministerstvo zahraničných vecí informovalo svojho vyslanca v Prahe o stanovisku vlády na otázku kolonistov nasledovne: „Ako je známe Vašej Excelencii po spätnom pripojení územia Felvidéku autochtóme maďarské obyvateľstvo na mnohých miestach nepriateľsky vystúpilo proti česko-slovenským kolonistom, ktorí sa tu usídlili na príkaz česko-slovenskej vlády a to v takej miere, že maďarské orgány v snahe zabrániť ďalším vážnym incidentom boli prinútené väčší počet česko-slovenských kolonistov okamžite odsťahovať z ich terajších sídiel. Na česko-slovenskej strane tento postup vyvolal podobné retorzné nariadenie, v dôsledku čoho pretrvávanie terajšej situácie by mohlo viesť k zhoršeniu vzťahov medzi obidvoma štátmi. Preto tak z maďarskej, ako aj z česko-slovenskej strany vzniklo želanie, aby sa vytvoril nejaký modus vivendi v otázke kolonistov. V Budapešti sa v súčasnosti o tom vedú rokovania medzi maďarskou a česko-slovenskou delegáciou, počas ktorých maďarská strana navrhuje, že dočasne zastaví vyhostovanie kolonistov, maďarské úrady už vyhosteným kolonistom dajú možnosť na určitý čas sa vrátiť do svojho bydliska za účelom likvidácie ich majetkových záležitostí. Dokonca maďarská delegácia naznačila, že za škody spôsobené kolonistom na hmotnom majetku môže poskytnúť náhradu. Česko-slovenská delegácia prisľúbila, že zo svojej strany zastaví ďalšie vyhostovanie a doteraz vyhostení príslušníci maďarskej národnosti sa budú môcť vrátiť do svojich bydlísk. Za účelom definitívneho riešenia týchto otázok včera na pozvanie slovenského ministerského predsedu Tisa odcestovala do Bratislavy maďarská delegácia pod vedením T. Patakyho. Dnes sa začnú meritórne rokovania, o ktorých Vašu Excelenciu budem informovať.“ – ZM HÚ SAV, FMMZV, inv.č. 2239, K – 19, Küm. pol. 1938-7/7-4207 (3565). Správa MZV pre D. Stizójayho do Prahy 5. 12. 1938.

⁴ Ochranný sprievod.

⁵ Prítomní:

Za slovenskú delegáciu: M. Mičura, P. Fábry, J. Galla, J. Zvrškovec, B. Dirlam, F. Ševčovič, J. Cieker, A. Cselko.

Za podkarpatškú delegáciu: J. Braščajko.

Za maďarskú delegáciu: P. Sebestyén, G. Schultz, J. Keresztes, J. Görgényi.

⁶ Maďarské štátne železnice.

⁷ B. Dirlam vo svojej správe 8. 12. 1938 pre MZV hodnotil bratislavské rokovanie o kolonistoch slovami: „Mám dojem, že naše delegácie nebola k jednaniu pripravená a nevedela presne, čo chce... Naproti tomu Maďari sledovali cieľ naprosto přesný, tím měli iniciativu a jednání ovládali. My jsme neměli v delegaci jediného zemědělského odborníka a členové její, většinou advokáti, neovládali látku po stránce odborné. Jinak by nemohli přistoupiti na tak nepatrnou lhůtu vyklizovací.“ – AMZV ČR, PrS, kart. 61, f. bez, č. 177 178.

9. december 1938, Lovinobaňa.

Správa okresného úradu Predsedníctvu slovenskej vlády o paralyzovaní podvratných akcií na delimitačnej čiare s Maďarskom.

Tunajší úrad venoval stále zvýšenú starostlivosť, najmä so zreteľom na pohraničné polozenie okresu, aby sa ani propagande zahraničného pôvodu, ani propagande nepriateľských živlov nepodarilo uhniezdiť a ohroziť záujmy štátne. Práve tak bolo učinené včas potrebné opatrenie na štátnych hraniciach, resp. na demarkačnej čiare, aby na naše územie nemohli preniknúť už či vojenské, alebo k tomuto účelu organizované tlupy „nezodpovedných živlov“. Pred obsadením Maďarsku pririek-

nutých častí okresu a v prvých dňoch po ňom podarilo sa maďarskej propagande ešte znepokojiť staršie obyvateľstvo niektorých pohraničných obcí, ako napríklad obcí Vidiná, Kalinovo, Tomášovce, a to tým, že odpadnutím mesta Lučenec, kde predávali svoje zemedľské produkty, budú vystavení hospodárskemu úpadku, lebo stratia svoje odbytko, ale okamžitým zákrokom okresného úradu, ktorým do definitívneho povolenia krajiným úradom dal súhlas ku zriadeniu týždenných trhov v Lovinobani a v Divíne, ktoré sa veľmi dobre osvedčili. Ďalej že dal podnet ku zriadeniu mliekarského družstva a zberne mlieka v Tomášovciach, odkiaľ má byť vozené do Bratislavy, sa obyvateľstvo v celom tunajšom pohraničí úplne uspokojilo, tým viac, že denne sa mu dostáva správ z územia obsadeného o drakonicom zachádzaní maďarských orgánov a o veľkej drahote životných potrieb v Maďarsku. Možno bezpečne konštatovať, že pokusy o akékoľvek znepokojenie obyvateľstva v tesnom pohraničí úplne stroskotali a hlbšie vôbec ani neprenikli.

Aj popri tom sa však veci venuje zvýšená pozornosť, podľa potreby sa hneď zakročí a o eventúálnych novších pozorovaniach bude správa podaná.

Okresný náčelník:
nečitateľný podpis

SNA, ÚPV, kart. I. č. 1 496. Originál, strojopis.

67

9. december 1938, Budapešť.

Verbálna nóta česko-slovenskej delegácie obsahujúca zoznam vyhostených a zatknutých kolonistov slovenskej a českej národnosti na obsadenom území.

*Délégation Tchéco-Slovaque. Sous-commission des réclamation
Note verbale*

La Délégation Tchéco-Slovaque pour l'exécution de la décision arbitrale de Vienne a l'honneur de remettre ci-inclus deux listes:

1. la première liste contient les noms des colons capturés et expulsés des territoires cédés à la Hongrie;

2. la deuxième liste contient les noms des ressortissants tchécoslovaques de différents emplois qui ont été d'une part expulsés de leurs domiciles, d'autre part internés.

La Délégation Tchéco-Slovaque se permet de proposer que leurs cas soient examinés en vue de la mise en liberté des personnes expulsées ou internées ainsi que de leur retour provisoire dans leurs domicile set leur indemnisation pour les dommages subis par l'expulsion.

Annexe: 2

*Česko-slovenská delegácia. Subkomisia pre sťažnosti
Verbálna nóta*

Česko-slovenská delegácia pre vykonanie viedenského arbitrážneho rozsudku má tú česť odovzdať nasledujúce dva zoznamy: